

2065/757/9/97

Exnr^g van 20 Exn

NOTA

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Nota bestemd voor

- CS
- HACIV
- HAO
- HAVI
- HAMIDKL
- HAMIDKLu
- HAMIDKM -

Nummer
DIS97006442

Datum
19 december 1997

Onderwerp:
Inlichtingenbulletin

1. Hierbij doe ik U toekomen Inlichtingen-Bulletin nr.49/97 van de MID.
2. Met het oog op de feestdagen ben ik voornemens U het eerstvolgende Inlichtingen-Bulletin 01/98 op 8 januari as. te doen toekomen. Tussentijdse ontwikkelingen zullen U middels nota's worden aangeboden.
3. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

Commoedore

Bijlagen

- 1 -

Opsteller

drs

Doorkiesnummer

070-3186967

INLICHTINGEN-BULLETTIN NR.: 49/97
(18 december 1997)

Iran	-Aanzienlijke verhoging defensie-uitgaven
Marokko/Westelijke Sahara	-“Identificatie”-procedure verloopt voorspoedig
Rusland	-Formulering beleidskader voor militaire hervormingen verloopt moeizaam
Indonesië	-Mogelijke ziekte en opvolging president Soeharto
China	-Militaire oefeningen

IRAN

Aanzienlijke verhoging defensie-uitgaven

Inlichtingenbronnen maken melding van de aanzienlijke verhoging van de Iraanse defensie-uitgaven voor het komende begrotingsjaar (maart 1998 - maart 1999). Door de Iraanse leiding is een bedrag vastgesteld van, omgerekend, US \$ 6 miljard; dit ligt US \$ 1,4 hoger dan de *-officiële-* defensie-uitgaven voor het huidige begrotingsjaar. Opmerkelijk is dat president [REDACTED] althans naar verluidt, zich tegenover Geestelijk Leider [REDACTED] heeft uitgesproken tegen een verhoging van deze uitgaven. Daarbij zou [REDACTED] primair hebben gewezen op de ernstige sociale omstandigheden waarin een groot gedeelte van de Iraanse bevolking verkeert en die het gevolg zijn van de aanhoudende economische stagnatie. Voorts zou [REDACTED] de noodzaak hebben benadrukt meer kapitaal te reserveren voor de herstructurering van de economie, in het bijzonder voor de modernisering van de industrie. Het nemen van deze maatregelen is een absolute voorwaarde om economische groei en werkgelegenheid te creëren in Iran, waar de bevolking per jaar met rond 1 miljoen mensen toeneemt.

[REDACTED] de machtigste politieke figuur in Teheran tevens opperbevelhebber van de gezamenlijke strijdkrachten, houdt echter vast aan de verhoging van de defensie-uitgaven. Zo goed als zeker wordt hij daarin gesteund door de Minister van Defensie en van Militaire Logistiek, schout-bij-nacht [REDACTED]. Van hem is bekend dat hij meer een vertrouweling is van de ultra-conservatieve [REDACTED] dan dat hij de opvattingen van president [REDACTED] deelt. Ook de (andere) conservatieve leden van de Opperste Defensieraad, het orgaan dat in grote lijnen het Iraanse veiligheidsbeleid bepaalt, zijn ongetwijfeld voorstander van de verhoging van de defensie-uitgaven. Hun uitgangspunt is dat Iran een omvangrijk militair vermogen moet opbouwen, opdat het zich een dominante positie in de Golfregio kan verschaffen.

Feit is dat de beslissing van [REDACTED] politiek maatgevend is en de economische hervormingsplannen van [REDACTED] doorkruist. Hieruit blijkt ook dat diens politieke manoeuvreerruimte in Teheran beperkt is. In dit opzicht is het machtwoord van [REDACTED] ook een indicatie dat hij de toenadering van [REDACTED] jegens de

[REDACTED]

Amerikaanse regering, waartoe de president deze week in beginsel bereid bleek, kan blokkeren. [REDACTED] heeft rabaat anti-westerse opvattingen en wijst bovenal een dialoog met de Verenigde Staten af.

Overigens betroffen in de afgelopen jaren de grootste posten in de defensiebegroting de aanschaf van geavanceerde wapensystemen in het buitenland (m.n. Rusland, VR China) en de uitbreiding van de nationale militaire industrie. Tenslotte zij opgemerkt dat een aantal kleinere budgetten ten behoeve van de strijdkrachten en het militair industriële complex al jaren lang opzettelijk zijn ondergebracht in begrotingen van andere ministeries (o.a. Industrie, en Infrastructuur). Hiermee verhuult Iran dat de werkelijke defensie-uitgaven aanmerkelijk hoger liggen [volgens schattingen in inlichtingenkringen tenminste US \$ 1 miljard op jaarbasis].

MAROKKO/ WESTELIJKE SAHARA

"Identificatie"-procedure verloopt voorspoedig

De registratieprocedure voor het op 7 december 1998, onder VN-auspiciën, te houden referendum over de toekomst van de Westelijke Sahara verloopt vooralsnog voorspoedig. De herstart van de in 1995 afgebroken kiezersregistratie vond plaats op 3 december jl. en zal zes maanden in beslag nemen. Inmiddels zijn vijf van de uiteindelijk (per februari 1998) twaalf voorziene identificatiecentra geopend. De belangrijkste centra zijn gevestigd in de steden Laayoune en Smara, aan de Marokkaanse zijde van de zandwal die als grens dient, en nabij Tindouf (Zuid-West-Algerije) waar het Front Polisario zetelt. In de afgelopen twee weken werden ca. 2.300 kiezers "geïdentificeerd", zodat het totaal aantal geregistreerde kiesgerechtigden inmiddels ongeveer 63.000 bedraagt.

Bij de registratieprocedure worden de navolgende criteria aangehouden. Bewoners moeten (1) òf voorkomen op de Spaanse census van 1974 (74.000 personen); (2) òf behoren tot Saharaanse stammen die toentertijd in de Westelijke Sahara woonden maar niet zijn geregistreerd; (3) òf via familie met deze stammen zijn verbonden en zes jaar (of twaalf jaar met tussenpozen) in de Westelijke Sahara te hebben gewoond; (4) óf een Saharaanse vader hebben die in de Westelijke Sahara is geboren. De VN verwacht dat het aantal kiesgerechtigden aan het einde van de registratie-periode ca. 120.000 zal bedragen.

Inmiddels blijven zowel Marokko alsook Polisario pogen zich te verzekeren van zoveel mogelijk steun voor hun eigen belangen in het politieke proces. Opvallend hierbij is dat Marokko zich primair op de Saharaanse bevolking richt, terwijl Polisario zich vooral probeert te verzekeren van buitenlandse steun (VS, Spanje). In dit licht benadrukte de Marokkaanse minister van Binnenlandse Zaken [REDACTED] tijdens een recent bezoek aan de Westelijke Sahara, dat Marokko zich zonder voorbehoud heeft gecommitteerd aan het *Akkoord van Houston* (VS, september 1997), dat als basis dient voor een regeling van de kwestie, en derhalve de VN alle medewerking zal verlenen. Bij zijn bezoek aan het MINURSO-hoofdkwartier in Laayoune had [REDACTED] ontmoetingen met de speciale VN-vertegenwoordiger, de Maleisiër [REDACTED], en met de voorzitter van de Identificatie Commissie, de Amerikaan [REDACTED]. Op zijn beurt bracht Polisario-president [REDACTED] na eerst Washington te hebben bezocht, eind november een bezoek aan Spanje. Daar riep hij de

[REDACTED]

internationale gemeenschap op toe te zien op een correcte uitvoering van het VN-vredesplan voor de Westelijke Sahara.

Alle betrokken partijen lijken nu een definitieve oplossing van de langslpende kwestie-Westelijke Sahara voor te staan. Maar zowel Marokko alsook Polisario zullen een voor hen zo gunstig mogelijke uitslag proberen te bewerkstelligen, waarbij overigens financiële en economische factoren (internationale steunverlening als honorering) een rol spelen.

Opvallend is de recente wijziging in de opstelling van Algerije ten aanzien van de kwestie-Westelijke Sahara. Algerije steunde sinds de jaren zeventig (hoewel steeds minder) Polisario in haar streven een zelfstandige entiteit 'Westelijke Sahara' te creëren. Zeer recent heeft Algerije echter de steun hiervoor ingetrokken. De politieke leiding van Polisario zou zich bij de veranderde Algerijnse opstelling hebben neergelegd. Van betekenis is echter dat de jongere generatie Polisario-strijders zich door Algerije verraden voelt. Het is dan ook aannemelijk dat deze radicalen zich niet zullen neerleggen bij een (eventueel) voor Polisario ongunstige uitslag van het referendum. De kans is groot dat zij geweld zullen gebruiken tegen zowel het Marokkaanse alsook het Algerijnse regime, en mogelijk zelfs tegen de VN-eenheden/individuele waarnemers in het gebied. Gezien hun (relatief) beperkte militaire middelen zullen de militante Polisario-strijders zich in voorkomend geval beperken tot terroristische acties. Dit mogelijke extremistische geweld zal een stabilisering van de regionale situatie beïnvloeden.

Erratum

In Inlichtingenbulletin 48/97 [Uitbreiding (strategische) militaire samenwerking Turkije met Israël] zijn abusievelijk verkeerde data met betrekking tot het raketsysteem POPEYE II vermeld. Dit moet zijn: het lucht-grond systeem POPEYE II, bereik ca. 80 km.

Overigens blijkt nu dat Turkije ook belangstelling heeft voor samenwerking voor wat betreft andere raketsystemen.

RUSLAND

Formulering beleidskader voor militaire hervormingen verloopt moeizaam.

Er zijn sterke aanwijzingen dat het opstellen van een alomvattend Concept voor Militaire Opbouw (Militaire Hervormingen) tot 2005, waarbij niet alleen het Ministerie van Defensie maar ook o.a. het Ministerie van Binnenlandse Zaken (MVD) en de Federale Grensdienst (FPS) zijn betrokken, problematisch verloopt. Eind november heeft onder voorzitterschap van premier [REDACTED] een eerder uitgestelde vergadering van de speciale Commissie voor Militaire Opbouw binnen de Defensieraad plaatsgevonden waarbij alle betrokken ministeries en instanties zich konden uitspreken over een - hoofdzakelijk door de Generale Staf - opgesteld ontwerp voor een Plan voor Militaire Opbouw. Vooral het MVD en de FPS verzetten zich tegen een versterking van de positie van het Ministerie van Defensie. De door het Ministerie van Defensie als "constructief" aangemerkte kritiek zou in een aangepast ontwerp worden verwerkt en, na opnieuw te zijn besproken in eerdergenoemde Commissie, begin december aan de President ter bekrachtiging moeten worden voorgelegd. Naar het zich laat aanzien is dit laatste (nog) niet

[REDACTED]

gebeurd. Hoewel het Ministerie van Defensie tracht te doen voorkomen alsof er consensus zou bestaan onder alle bij de opstelling van het document betrokken structuren, kan uit opmerkingen van Minister van Defensie [REDACTED] worden afgeleid dat er nog steeds geen volledige overeenstemming over alle punten is bereikt en dat men het slechts eens is over relatief minder ingrijpende rationaliseringsvoorstellen.

Overigens zal volgens [REDACTED] het Ministerie van Defensie na presidentiële bekrachtiging van het Plan nog zeker twee maanden nodig hebben om het uiteindelijke Concept voor Militaire Opbouw (Militaire Hervormingen) tot 2005, waarvoor het Plan het uitgangspunt moet vormen, te finaliseren. Belangrijke punten die in het Plan aan de orde komen zijn de beoogde uniformering van de militair-administratieve (territoriale) indeling van Rusland, rationalisering en integratie van opleidingsfaciliteiten en logistiek-technische ondersteuning, alsmede vergaande hervormingen van het Militair-Industrieel Complex. Het grootste discussiepunt lijkt de beoogde nieuwe militair-territoriale indeling van Rusland te zijn. [Het plan van het Ministerie van Defensie behelst de reorganisatie van de huidige 4 vloten, 8 Militaire Districten, 7 MVD-districten, 6 grensdistricten en 9 regionale centra van het Ministerie voor Rampenbestrijding tot in totaal 6 Territoriale Commando's.]

Tevens is de stand van zaken met betrekking tot andere, belangrijke nieuwe beleidsdocumenten verre van duidelijk. Het in mei van dit jaar door President [REDACTED] bekrachtigde Nationaal Veiligheidsconcept is nog steeds niet vrijgegeven voor publicatie. Een mogelijke reden hiervoor is dat het document op bepaalde punten nog wordt bijgesteld, iets wat door inlichtingenbronnen lijkt te worden bevestigd. Ook is van de nieuwe militaire doctrine, waarvan eerder is aangekondigd dat deze voor het einde van dit jaar gereed zou zijn, al tijden niets meer vernomen.

Het hangt van de presidentiële bekrachtiging van het bovengenoemde Plan voor Militaire Opbouw af welke weg het militair hervormingsproces uiteindelijk zal inslaan: zullen de militaire hervormingen zich uitsluitend beperken tot de Strijdkrachten of het totale veiligheidsapparaat van het land omvatten? Twee factoren kunnen de besluitvorming inzake het militaire hervormingsproces negatief beïnvloeden: in de eerste plaats [REDACTED] frequent opspelende gezondheidsproblemen en in de tweede plaats een ogenschijnlijk actief hervormende en loyale Minister van Defensie, waardoor bij de President de neiging ontstaat zich minder intensief met het proces te bemoeien. Onverminderde aandacht van de kant van de President blijft voor de voortgang van het militair hervormingsproces van cruciaal belang.

INDONESIË

Mogelijke ziekte en opvolging president [REDACTED]

Vorige week berichtten de internationale media over de vermeende ziekte van president [REDACTED] (76). Naar aanleiding hiervan zijn speculaties toegenomen wie president [REDACTED] eventueel zou kunnen opvolgen ("suksesi"-procedure).

Generaal b.d. [REDACTED] is sedert 1968 aan het bewind en opperbevelhebber van de Indonesische strijdkrachten (ABRI). In maart 1998 zal het Volkscongres, de Majelis Permusyawaratan Rakyat (MPR¹), de president en de vice-president kiezen. Indien

¹ De MPR bestaat uit 1.000 leden: de helft daarvan zijn leden van het Indonesische parlement (waarbij 75 militairen door de president worden benoemd). De andere 500 leden zijn vertegenwoordigers van de provincies en 'functionele groepen' (zoals ambtenaren, de strijdkrachten, boeren, vissers en vrouwen).

[REDACTED]

[REDACTED] opnieuw wordt gekozen, wordt er gezien zijn leeftijd rekening mee gehouden dat hij zijn ambtstermijn van vijf jaar niet zal (kunnen) volmaken. In dat geval neemt formeel de vice-president het presidentschap over. Met het oog hierop wordt er nu druk gespeculeerd wie volgend jaar tot vice-president zal worden gekozen. Op dit moment is generaal b.d. [REDACTED] de vice-president. Hij staat bekend als minder krachtig en is bovendien politiek omstreden, omdat hij verantwoordelijk was voor het bloedig neerslaan van het separatistische verzet op Oost-Timor in 1991. Vanwege deze reputatie zal hij naar alle waarschijnlijkheid volgend jaar niet herkozen worden.

Kandidaten voor het vice-presidentschap dienen aan een aantal voorwaarden te voldoen. In de eerste plaats hebben zij de steun nodig van de strijdkrachten, die de belangrijkste machtsbasis vormen en het politieke gezag legitimeren. De rol van de Indonesische strijdkrachten is bepalend vanwege haar dubbele functie ("dwifungsi"), te weten, de verdediging van het land tegen externe en interne dreigingen alsmede haar belangrijke aandeel in het politieke en maatschappelijke leven en zelfs in de economie. Militairen, al dan niet gepensioneerd, vervullen sleutelfuncties in het politieke establishment, staatsbedrijven e.d.

In de tweede plaats dient, in de visie van [REDACTED] de kandidaat voor het vice-presidentschap de omvangrijke (multinationale) zakelijke belangen van [REDACTED] familieclan en zijn relaties veilig te stellen. [Zij hebben grote belangen bij banken, telecommunicatie, wegenbouw, auto-industrie, televisie, uitgeverijen, de exploitatie van tolwegen, de handel in hout, suiker, palmolie etc.] In dit licht bezien komen de volgende personen mogelijk als eersten in aanmerking voor het vice-presidentschap:

- [REDACTED], ook [REDACTED] genoemd; oudste dochter van [REDACTED]. Zij is vice-voorzitter van de regeringspartij GOLKAR, waarvan ambtenaren en gepensioneerde militairen lid zijn en die het maatschappelijk leven domineert. Indien [REDACTED] tot vice-president wordt gekozen, lijken de zakelijke belangen van de familie veiliggesteld. Onduidelijk is echter of zij brede steun geniet bij de militaire leiding. Daarnaast is het zeer de vraag of de moslimleiders de benoeming van een vrouw voor het vice-presidentschap, met het vooruitzicht van het presidentschap, zullen steunen.

- Generaal b.d. [REDACTED] is minister van Informatie en voormalig bevelhebber der Landstrijdkrachten. [REDACTED] heeft zeer goede banden met de militaire leiding, is bovendien een vertrouweling van [REDACTED] en heeft goede relaties met diens familie.

- Generaal-Majoor [REDACTED] is getrouwd met de tweede dochter van [REDACTED] en is commandant van de elite commando-troepen KOPASSUS. Het is twijfelachtig of deze [REDACTED] (voldoende) steun bij de militaire leiding geniet; hij lijkt redelijk populair bij de Indonesische bevolking.

- Overige kandidaten: generaal [REDACTED] (chef-staf van de strijdkrachten), generaal [REDACTED] (bevelhebber der Landstrijdkrachten) en generaal b.d. [REDACTED] (minister van defensie) die prominente rollen vervullen in de machtselite en eveneens tot de kandidaten voor het vice-presidentschap gerekend kunnen worden.

Resumerend kan worden gesteld dat centraal in de opvolgingskwestie het streven van de [REDACTED] om hun economische belangen te consolideren en de voorwaarde van de militaire leiding dat zij een politiek dominante rol blijft vervullen zullen staan.

CHINA

Militaire oefeningen

In tegenstelling tot voorgaande jaren heeft het Chinese volksbevrijdingsleger geen grootschalige militaire oefeningen uitgevoerd in de zeestraat die Taiwan van het vasteland scheidt. Het lijkt erop dat China in het jaar van de overdracht van Hong Kong de internationale gemeenschap niet heeft willen provoceren. Dit neemt echter niet weg dat de verschillende krijgsmachtdelen de voorbije maanden grote oefeningen hebben gehouden waarvan de scenario's wel degelijk gericht waren op een (gesimuleerde) aanval op Taiwan.

Zo heeft de raketeenheid die de afgelopen twee jaar lanceringen uitvoerde in de wateren rond Taiwan met ballistische raketten voor de korte afstand in november een grote paraatheidsoefening gehouden. Hierbij is gedemonstreerd dat de eenheid in staat is om in zeer korte tijd - langs een willekeurige spoorlijn - een raketopstelling te transporteren en deze lanceergeraad te maken.

Eind oktober voerden luchtlandingseenheden de grootste landing uit in de Chinese geschiedenis. Aan de oefening in centraal China namen 2.000 troepen deel. De landing werd uitgevoerd op een vliegveld met de contouren van een militair vliegveld in Taiwan. Bovendien waren op het landingsgebied verschillende modellen (mock-ups) van (Taiwanese) F-104 Starfighters opgesteld.

De Chinese luchtmacht heeft in november een grote oefening gehouden op vliegvelden in de buurt van de Straat van Taiwan. Hierbij werd getoond dat de luchtmacht in staat is om een groot aantal vliegtuigen van afgelegen luchtmachtbases te verplaatsen naar vliegvelden in de omgeving van de Straat van Taiwan.

De oefeningen zijn niet alleen gehouden om de Chinese troepen mentaal en fysiek voor te bereiden op een mogelijk treffen met het Taiwanese leger. Het machtsvertoon tijdens de oefeningen dient tevens als een signaal in de richting van het "China-beleid" van de Taiwanese president [REDACTED] en moet Taiwan ervan overtuigen dat China het gebruik van militair geweld niet zal schuwen om eenwording te bewerkstelligen en dat Beijing zal reageren op het uitroepen van de onafhankelijkheid door Taiwan.